

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yksiköt

VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN KEHITYSVAMMAISTEN HENKILÖIDEN
TYÖTOIMINTA

Voimassa	14.7.2025 – 13.07.2035
Luokka	Ydintoiminnot
Asiasanat	Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta, työtoiminta, vammapalvelulaki
Diaarinumero	HEL 2025-010480
Säädökset	Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977); sosiaalihuoltolaki (710/1982); vammapalvelulaki (675/2023); työsopimuslaki (55/2001); työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015) sekä laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ.....	2
2 KEHITYSVAMMAISTEN HENKILÖIDEN TYÖTOIMINTA	2
3 KEHITYSVAMMAISTEN HENKILÖIDEN TYÖTOIMINNAN TOTEUTUS	3
4 MATKAT TYÖTOIMINTAAN	3
5 KUSTANNUKSET ASIAKKAALLE	4

1 YLEISTÄ

Pysyväisohje käsittelee vammaispalvelulain mukaista kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa. Työtoiminnan tarkoituksena on tukea kehitysvammaisen henkilön toimintaa ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyään työelämään. Pysyväisohje on uusi.

Pysyväisohje on tehty vastaamaan 1.1.2025 voimaantullutta vammaispalvelulakia. Pysyväisohje Vammaispalvelulain soveltaminen sosiaalityössä PYSY155 liittyy kaikkiin vammaispalveluissa sovellettaviin vammaispalvelulakia käsitteleviin pysyväisohjeisiin. Siinä on kuvattu muun muassa vammaispalvelulain tarkoitus, lain soveltamisala, suhde muuhun lainsäädäntöön, vammaisen henkilön määritelmä, palvelutarpeen arviointi sekä asiakassuunnitelma.

2 KEHITYSVAMMAISTEN HENKILÖIDEN TYÖTOIMINTA

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa järjestetään pääsääntöisesti yli 18-vuotiaille ja joissain erityistapauksissa perusopetuksen päättäneille 16-vuotiaille. Toiminta voi olla myös puolipäiväistä, jolloin toimintapäivän pituus on enintään neljä tuntia.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 1 §:ssä tarkoitetulla kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus osallistua työtoimintaan, jos sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n perusteella järjestetty työtoiminta tai 27 d §:n mukainen työllistymistä

tukeva toiminta ei vastaa kehitysvammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin (vammapalvelulaki 675/2023, jatkossa VPL, 27 § 1 momentti).

Työtoiminnan tarkoitus on tukea kehitysvammaisen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyään työelämään. Työtoiminnalla tuetaan kehitysvammaisen henkilön omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa (VPL 27 § 2 momentti). Vammainen henkilö, joka tekee ansiotyötä taikka osallistuu työtoimintaan tai työllistymistä tukevaan toimintaan, voi osallistua osittain myös päivätoimintaan, jos se edistää vammaisen henkilön osallisuutta tai työllistymisen mahdollisuuksia (VPL 25 § 1 momentti).

Työtoimintaan sovelletaan lisäksi, mitä sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n 3 momentissa säädetään (VPL 27 § 3 momentti). Sosiaalihuoltolain säännös velvoittaa soveltamaan työsopimuslain (55/2001) työntekijän työturvallisuudesta annettuja säännöksiä, vaikka työtoimintaan osallistuva vammainen henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa toiminnan järjestäjään tai palvelun tuottajaan. Sosiaalihuoltolain työtoimintaa koskevassa säännöksessä säädetään lisäksi työtoiminnan järjestäjän velvollisuudesta vakuuttaa työtoimintaan osallistuva työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella.

3 KEHITYSVAMMAISTEN HENKILÖIDEN TYÖTOIMINNAN TOTEUTUS

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta on pääsääntöisesti ryhmämuotoista. Toimintaa voidaan toteuttaa sekä yksiköissä että yksiköiden ulkopuolella erilaisissa toimintaympäristöissä. Toiminta tukee sosiaalista osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta. Toiminnan tavoitteena on löytää asiakkaalle hänen voimavarojaan, toiveitaan ja kykyjään vastaavia tehtäviä ja edistää asiakkaan työkykyisyyttä ja mahdollista työllistymistä. Toiminnan keskeisin tavoite on elämänhallinnan tukeminen sekä asiakkaan työuran rakentaminen hänen kiinnostuksiensa, vahvuuksiensa ja valmiuksiensa mukaisesti.

Palvelun sisältö ja toteuttaminen sovitaan yhteisesti asiakkaan kanssa palvelun toteuttamissuunnitelmassa. Asiakkaan toimintakykyä ja tuen tarvetta arvioidaan myös jatkuvasti.

Työtoiminnasta voidaan maksaa työosuusrahaa. Työosuusrahan maksaminen perustuu sosiaali- ja terveyslautakunnan päätökseen 2.12.2014 § 417 Työosuusrahan maksaminen kehitysvammahuollossa.

4 MATKAT TYÖTOIMINTAAN

Työtoimintaan osallistuvalla kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat työtoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (VPL 27 § 3 momentti).

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja vahvisti päätöksellään § 101, 28.5.2025 Helsingin seudun liikenteen, eli HSL:n matkakortin maksuttomuuden niille vammaispalvelulain (675/2023) mukaisen kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan asiakkaille, jotka kulkevat kyseiseen työtoimintaan ja takaisin käyttäen HSL:n julkisia joukkoliikennevälineitä.

Päätös kehitysvammaisen henkilön työtoiminnan matkoista tehdään osana kehitysvammaisen henkilön työtoiminnan päätöstä tai erillisenä päätöksenä. Näistä matkoista ei tehdä vammaispalvelulain 28 §:n mukaista liikkumisen tuen päätöstä (Vammaispalvelujen käsikirja, THL).

5 KUSTANNUKSET ASIAKKAALLE

Vammaispalvelulain mukainen kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta on asiakkaalle maksutonta. Asiakkailta peritään kuitenkin asiakasmaksu aterioista syötyjen aterioiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (asiakasmaksulaki) 1 §:n 1 momentin mukaisesti sosiaalipalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen (asiakasmaksulaki 2 § 1 momentti). Pitkä- tai lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevilta asiakkailta kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan aterioista ei peritä maksua.

Asiakkaat voivat tarvittaessa hakea asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä, joista säädetään asiakasmaksulain 11 §:ssä. Asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä voi hakea vapaamuotoisella hakemuksella siten kuin ohjeistetaan pysyväisohjeessa: Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen, PYSY072. Vammaispalveluja koskevia asiakasmaksuja on käsitelty tarkemmin pysyväisohjeessa PYSY050.

LISÄTIEDOT

Vammaispalvelujen päällikkö

Vammaisten sosiaalityön päällikkö

Vammaispalvelujen päällikkö

Vammaisten sosiaalityön päällikkö

Toiminnansuunnittelija

ALLEKIRJOITUS

toimialajohtaja
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja